

Judecătoria Cahul
Judecător: D. Fujenco
Curtea de Apel Cahul
Judecători: V. Movilă, N. Veleva și E. Dvurecenshii

DECIZIE

17 ianuarie 2018

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție

în componența:

Președintele ședinței, judecătorul
judecătorii:

Tatiana Vieru
Dumitru Visternicean, Luiza Gafton
Ion Druță și Iuliana Oprea

examinînd recursurile declarate de Ministerul Justiției al RM, Chiosa Igor prin intermediul avocatului Tudorov Maxim și recursul declarat de Inspectoratul de Poliție Cahul al IGP,

în cauza civilă intentată la cererea de chemare în judecată depusă de Chiosa Igor împotriva Ministerului Justiției al RM, Ministerul Finanțelor al RM și Inspectoratul de Poliție Cahul al IGP cu privire la restituirea amenzii, repararea prejudiciului moral și încasarea cheltuielilor de judecată,

împotriva deciziei Curții de Apel Cahul din 14 septembrie 2017, prin care a fost admis apelul declarat de Chiosa Igor prin intermediul avocatului Tudorov Maxim, casată hotărîrea Judecătoriei Cahul (sediul central) din 24 martie 2017, fiind pronunțată o nouă hotărîre,

A C O N S T A T A T:

La 26 ianuarie 2016, Chiosa Igor a depus cerere de chemare în judecată împotriva Ministerului Justiției al RM, Ministerul Finanțelor al RM și Inspectoratul de Poliție Cahul al IGP, cu privire la restituirea amenzii, încasarea cheltuielilor de judecată și repararea prejudiciului moral.

În motivarea pretențiilor a indicat că a fost sancționat contravențional de agentul constatatator al Inspectoratului de Poliție Cahul, aplicîndu-i amendă în mărime de 200 unități convenționale, echivalentul a 4000 lei.

La 21 septembrie 2015 a contestat procesul verbal menționat și la 20 noiembrie 2015 contestația a fost admisă, procesul verbal fiind anulat și încetat procesul contravențional în privința lui Chiosa Igor.

Reclamantul a mai specificat că în urma sancționării contravenționale a fost nevoit să achite suma de 2000 lei în calitate de amendă pentru sancționarea contravențională conform art. 349 alin. (1) Cod contravențional. Ulterior, procesul verbal contravențional a fost anulat de instanța de judecată și încetat procesul contravențional. Ca urmare a acestui fapt se consideră îndreptățit pentru restituirea amenzii achitate în mărime de 2000 lei.

Chiosa Igor a mai precizat că la examinarea cauzei contravenționale în cadrul căreia s-a contestat procesul verbal contravențional a suportat cheltuieli de asistență juridică în mărime de 1000 lei, achitate avocatului care l-a reprezentat în instanța de judecată. Consideră necesar de a solicita instanței de judecată încasarea din contul pîrîților a cheltuielilor de asistență juridică în mărime de 1 000 lei.

Procesul contravențional i-a cauzat suferințe psihice, care s-au manifestat prin stare de frustrare, stres și revoltă. Statutul social pe care îl ocupa la momentul aplicării sancțiunii contravenționale, administrator al unei agenții de Imobil SRL „Iscomplus”, care activează în orașul Cahul de mai mulți ani, estimînd prejudiciul moral cauzat prin aplicarea ilegală a amenzii contravenționale la suma de 1500 lei.

Solicită Chiosa Igor încasarea din contul bugetului de stat prin intermediul Ministerului Justiției al RM și Ministerului Finanțelor al RM în favoarea sa suma de 2000 lei – cu titlu de amendă contravențională achitată, încasarea din contul Inspectoratului de Poliție Cahul al IGP și din contul bugetului de stat prin intermediul Ministerului Justiției al RM și Ministerului Finanțelor al RM a sumei de 1000 lei – cu titlu de cheltuieli pentru asistență juridică și încasarea din contul Inspectoratului de Poliție Cahul al IGP a sumei de 1500 lei – cu titlu de prejudiciu moral.

Prin hotărîrea Judecătorei Cahul (sediul central) din 24 martie 2017, cererea de chemare în judecată înaintată de Chiosa Igor împotriva Ministerului Justiției al RM, Ministerul Finanțelor al RM și Inspectoratul de Poliție Cahul al IGP, cu privire la restituirea amenzii, încasarea cheltuielilor de judecată și repararea prejudiciului moral, a fost respinsă ca neîntemeiată (f.d. 85, 86-91).

Pentru a hotărî astfel, instanța de fond a concluzionat că cerințele invocate în cererea de chemare în judecată nu se încadrează în prevederile legii.

Manifestînd dezacord față de hotărîrea primei instanțe, la 18 aprilie 2017, avocatul Tudorov Maxim, în interesele lui Chiosa Igor, a contestat-o cu apel, solicitînd casarea acesteia, cu pronunțarea unei noi hotărîri prin care cererea de chemare în judecată să fie admisă.

În motivarea apelului a indicat că prima instanță la adoptarea hotărîrii nu a constatat și nu a elucidat pe deplin circumstanțele care au importanță pentru soluționarea pricinii în fond, concluziile expuse în hotărîre sunt în contradicție cu circumstanțele pricinii, fiind încălcate și aplicate eronat normele de drept procedural.

Prin decizia Curții de Apel Cahul din 14 septembrie 2017, a fost admis apelul declarat de avocatul Tudorov Maxim, în interesele lui Chiosa Igor, casată hotărîrea

Judecătoria Cahul (sediul central) din 24 martie 2017, fiind pronunțată o nouă hotărâre, prin care a fost admisă parțial acțiunea depusă de către Chiosa Igor.

S-a dispus încasarea din bugetul de stat al RM, prin intermediul Ministerului Finanțelor în beneficiul lui Chiosa Igor, suma în mărime de 2000 lei, în contul restituirii amenzii contravenționale achitate la 16 septembrie 2015.

S-a dispus încasarea din contul Inspectoratului de Poliție Cahul, în beneficiul lui Chiosa Igor, suma în mărime de 500 lei – cu titlu de cheltuieli de judecată suportate de către Chiosa Igor în cadrul cauzei contravenționale (f.d. 138, 140-149).

Pentru a hotărî astfel, instanța de apel a conchis că prima instanță nu a dat o apreciere obiectivă și justă probelor administrate, nu a constatat și elucidat pe deplin toate circumstanțele care au importanță pentru soluționarea pricinii și incorect a aplicat normele de drept material și procedural, în consecință adoptînd o hotărâre neîntemeiată.

Invocînd ilegalitatea deciziei instanței de apel, la 24 octombrie 2017, Ministerul Justiției al RM, a contestat-o cu recurs, solicitînd admiterea acestuia, casarea deciziei instanței de apel, cu menținerea hotărîrii primei instanțe.

În motivarea recursului a invocat că instanța de apel, nu a constatat toate circumstanțele importante pentru soluționarea corectă a pricinii, fiind aplicate eronat normele de drept material.

Manifestînd dezacord față de hotărîrea primei instanțe, la 22 noiembrie 2017, Chiosa Igor prin intermediul avocatului Tudorov Maxim, fiind împuternicit prin mandatul nr. 0797009 din 20 ianuarie 2016 (f.d. 15), a contestat-o cu recurs, solicitînd casarea deciziei instanței de apel și hotărîrea primei instanțe, cu pronunțarea unei noi hotărîri prin care acțiunea să fie admisă integral.

În motivarea recursului a invocat că atît instanța de apel, cît și prima instanță, nu au constatat toate circumstanțele importante pentru soluționarea corectă a pricinii, fiind aplicate eronat normele de drept material.

Invocînd ilegalitatea deciziei instanței de apel, la 28 noiembrie 2017, Inspectoratul de Poliție Cahul al IGP, a contestat-o cu recurs, solicitînd admiterea acestuia, casarea deciziei instanței de apel, cu menținerea hotărîrii primei instanțe.

În motivarea recursului a invocat că instanța de apel, nu a constatat toate circumstanțele importante pentru soluționarea corectă a pricinii, fiind aplicate eronat normele de drept material.

Instanța de recurs constată că la dosar este anexată scrisoarea Curții de Apel Cahul din 27 septembrie 2017, prin care a fost expediată copia decizie instanței de apel în adresa părților (f.d. 150), fiind recepționat de Ministerul Justiției al RM și de Inspectoratul de Poliție Cahul al IGP la 12 octombrie 2017 (f.d. 156, 172), însă la dosar nu sunt anexate probe care ar certifica data recepționării de către Chiosa Igor a copiei deciziei recurate.

Potrivit art. 434 CPC, recursul se declară în termen de 2 luni de la data comunicării hotărîrii sau a deciziei integrale. Termenul de 2 luni este termen de decădere și nu poate fi restabilit.

Prin urmare, instanța de recurs consideră că recursurile au fost declarate în termen.

La 13 noiembrie 2017, 29 noiembrie 2017 și respectiv la 1 decembrie 2017, în adresa intimaților au fost expediate copiile cererilor de recurs, iar la 30 noiembrie 2017 și 14 decembrie 2017, în adresa Curții Supreme de Justiție au parvenit referințele prin Inspectoratul de Poliție Cahul al IGP și Ministerul Justiției al RM.

Studiind materialele dosarului, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție, consideră recursurile declarate de Ministerul Justiției al RM și Inspectoratul de Poliție Cahul al IGP, neîntemeiate și care urmează a fi respinse, iar recursul declarat de Chiosa Igor prin intermediul avocatului Tudorov Maxim întemeiat și care urmează a fi admis.

În favoarea concluziei enunțate se invocă următoarele argumente.

În conformitate cu prevederile art. 445 alin. (1) lit. b) CPC, instanța de recurs, după ce judecă recursul este în drept să admită recursul și să caseze integral sau parțial decizia instanței de apel și hotărîrea primei instanțe, pronunțînd o nouă hotărîre.

Actele pricinii certifică faptul că la 14 septembrie 2015 agentul constator al Inspectoratului de Poliție Cahul al IGP a întocmit un proces – verbal cu privire la contravenție în baza art. 349 alin. (1) Cod contravențional în privința lui Chiosa Igor Ion (f.d.20).

Prin hotărîrea Judecătorei Cahul din 20 noiembrie 2015, procesul – verbal și decizia din 14 septembrie 2015 privind aplicarea sancțiunii contravenționale în privința lui Chiosa Igor a fost anulat, fiind încetat procesul contravențional (f.d. 10).

Ulterior, la 26 ianuarie 2017 Chiosa Igor a depus cerere de chemare în judecată împotriva Ministerului Justiției al RM, Ministerul Finanțelor al RM și Inspectoratul de Poliție Cahul al IGP, prin care a solicitat încasarea din contul bugetului de stat în beneficiul său a sumei de 2000 lei – cu titlu de amendă contravențională achitată, încasarea sumei de 1000 lei – cu titlu de cheltuieli pentru asistență juridică și încasarea din contul Inspectoratului de Poliție Cahul al IGP a sumei de 1500 lei – cu titlu de prejudiciu moral.

Analizînd criticile invocate asupra temeiniciei deciziei recurate, Colegiul consideră că sunt întemeiate argumentele exprimate de către recurentul Chiosa Igor, ori soluția instanței de apel în speță este parțial eronată, adoptată cu încălcarea normelor de procedură și a normelor de drept material, care afectează legalitatea deciziei contestate și însuși conținutul unui proces echitabil.

Prin prisma art. 6 CEDO și art. 241 CPC, întru asigurarea legalității și temeiniciei hotărîrii, instanțele de judecată au obligația de a-și motiva hotărîrile, care trebuie să cuprindă circumstanțele cauzei, constatate de instanță, probele pe care se întemeiază concluziile ei privitoare la aceste circumstanțe, argumentele invocate de instanță la respingerea unor probe, răspunsuri la argumentele părților și legile de care s-a călăuzit instanța.

Totodată, Curtea Europeană în jurisprudența sa constantă subliniază și faptul că „orice persoană are dreptul la judecarea în mod echitabil a cauzei sale. Dreptul la un proces echitabil vizează respectarea principiului egalității armelor, adică că fiecare parte trebuie să obțină o posibilitate rezonabilă de a-și prezenta cauza în condiții care să nu o plaseze într-o situație net dezavantajoasă în raport cu adversul”.

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție, analizând situația de fapt din prezenta speță, în raport cu probele anexate la dosar, consideră oportun de a reitera prevederile art. 3 alin. (1) lit. a) din Legea nr. 1545 din 25 februarie 1998 privind modul de reparare a prejudiciului cauzat prin acțiunile ilicite ale organelor de urmărire penală, ale procuraturii și ale instanțelor judecătorești, care statuează expres că în conformitate cu prevederile prezentei legi, este reparabil prejudiciul material și moral cauzat persoanei fizice sau juridice în urma tragerii ilegale la răspundere penală.

Conform art. 6 lit. b) din legea citată, dreptul la repararea prejudiciului, în mărimea și modul stabilite de prezenta lege, apare în cazul încetării urmăririi penale pe temeiuri de reabilitare.

Ca urmare a coroborării articolului 3 alin. (1) lit. a) și art. 6 lit. b) din Legea nr. 1545 din 25 februarie 1998 privind modul de reparare a prejudiciului cauzat prin acțiunile ilicite ale organelor de urmărire penală, ale procuraturii și ale instanțelor judecătorești, instanța de recurs menționează că Curtea Europeană a Drepturilor Omului, în cauza Öztürk vs. Germania, a analizat caracterul „penal” al contravenției și a statuat că o eventuală distincție între contravenții și infracțiuni în legislația internă a statelor semnatare ale Convenției, nu poate avea ca efect scoaterea unei categorii de fapte din sfera de aplicare a art. 6 din CEDO care garantează dreptul unui individ la un proces echitabil.

În cauza Kadubec vs. Slovacia, Curtea reține că și dacă o contravenție nu este reglementată în domeniul dreptului intern al unui stat semnatar, ca fiind de natura „penala”, totuși, reglementările dreptului intern ale statului în cauză, au o valoare relativă, iar nu absolută.

Curtea Europeană a Drepturilor Omului, în cauza Salabiaku c. Franței, Telfner vs. Austria și Anghel vs. România, s-a pronunțat și cu privire la aplicarea unor prezumții relative (cum este cea conferită procesului-verbal de constatare și sancționare a contravenției) în sensul ca nu contravin exigențelor Convenției, cu condiția că aceste prezumții să nu impună o sarcină excesivă în privința apărării celui acuzat.

Prin urmare, instanța de recurs, prin prisma recomandărilor Curții Europene în această materie, constată că circumstanțele speței cad sub incidența legii nr. 1545 din 25 februarie 1998 privind modul de reparare a prejudiciului cauzat prin acțiunile ilicite ale organelor de urmărire penală, ale procuraturii și ale instanțelor judecătorești.

În continuare, Colegiul consideră oportun de a reliefa prevederile art. 7 lit. d) din legea sus citată, în cazurile menționate la art.3, persoanei fizice sau juridice i se compensează sau i se restituie amenzile percepute ca urmare a executării sentinței

judiciare și cheltuielile de judecată suportate de persoana fizică în legătură cu acțiunile ilicite, iar potrivit art. 13 alin. (1) și (2) din aceeași legea, prejudiciul material și moral cauzat prin aplicarea ilicită a amenzilor contravenționale de către alte organe decât instanța de judecată se repară de către aceste organe. Amenzile se restituie de la buget, din fondul în care acestea au fost virate sau de către organul care a beneficiat de aceste sume.

Instanța de recurs precizează că aplicabilitatea în speță a normei respective, vine ca urmare a emiterii hotărârii Judecătorei Cahul din 20 noiembrie 2015, prin care a fost anulat procesul – verbal și decizia din 14 septembrie 2015 privind aplicarea sancțiunii contravenționale în privința lui Chiosa Igor, fiind încetat procesul contravențional.

Astfel, Colegiul remarcă corectitudinea concluziei instanței de apel prin care a stabilit că suma de 2000 lei, achitată cu titlu de amendă de către Chiosa Igor, urmează a fi restituită ultimului din bugetul de stat al RM, însă eronat a dispus ca suma respectivă să fie restituită prin intermediul Ministerului Finanțelor.

Or, legiuitorul în art. 5 din legea nr. 1545 din 25 februarie 1998 privind modul de reparare a prejudiciului cauzat prin acțiunile ilicite ale organelor de urmărire penală, ale procuraturii și ale instanțelor judecătorești, a stabilit că cauzele cu privire la repararea prejudiciului material și moral se examinează în conformitate cu normele de procedură civilă în vigoare. Organul care reprezintă statul în instanța de judecată pe această categorie de cauze este Ministerul Justiției. Cererea de chemare în judecată privind repararea prejudiciului se depune în termen de 3 ani de la data apariției dreptului la repararea prejudiciului.

Prin urmare în această parte, decizia instanței de apel urmează a fi casată, cu pronunțarea în partea respectivă a unei noi hotărâri prin care suma de 2000 lei, achitată cu titlu de amendă de către Chiosa Igor, urmează a fi restituită ultimului din bugetul de stat al RM prin intermediul Ministerului Justiției.

În continuare, Colegiul menționează că în ceea ce ține de pretenția înaintată de Chiosa Igor cu privire la repararea prejudiciului moral, instanța de apel corect a stabilit că, reclamantul-recurent nu a prezentat probe care să certifice suferințele fizice și psihice, sau că a avut de suferit pe plan social, profesional și familial și care i-ar fi afectat viața normală, liniștită și fericită la acel moment. La caz, toate argumentele invocate de Chiosa Igor întru motivarea necesității reparării prejudiciului moral, poartă un caracter declarativ, formal, fără a avea careva suport probatoriu.

De menționat în acest sens că prin prejudiciu moral se înțelege totalitatea suferințelor psihice și/sau fizice, cauzate prin acțiuni sau inacțiuni, ce atentează la valorile nepatrimoniale ale acesteia.

Instanța de apel corect a reținut că unul din criteriile orientative generale de apreciere a prejudiciului moral este criteriul echității, care exprimă că quantumul despăgubirilor trebuie stabilit astfel încât acesta să aibă efect compensatoriu, și nu trebuie să constituie nici sume excesive pentru autorii daunelor, și nici venituri nejustificate pentru victimele daunelor.

Mai mult ca atât, Curtea Europeană în jurisprudența ei constantă a precizat că scopul sumelor stabilite cu titlu de satisfacție echitabilă este exclusiv acela de a-i acorda reclamantului o reparațiune pentru prejudiciul pe care acesta l-a suferit, ce constituie o consecință a încălcării constatate (Selcuk și Asker c. Turciei, § 106).

Pentru a fi reparat prejudiciul moral este necesar ca reclamantul să demonstreze prin ce se manifestă acest prejudiciu moral, precum și să justifice cuantumul acestei pretenții, prin prezentarea documentelor confirmative în acest sens. Totodată, fiind necesar ca să fie motivate circumstanțele cauzei care justifică acordarea unei reparații, această motivare însă, să nu fie teoretică și iluzorie.

Prin urmare, instanța de recurs menționează că instanța de apel corect a respins pretenția reclamantului-recurent Chiosa Igor cu privire la repararea prejudiciului moral, din care considerente decizia Curții de Apel Cahul în ceastă parte urmează a fi menținută.

Din cererea de chemare în judecată se distinge faptul că Chiosa Igor a înaintat o pretenție prin care a solicitat încasarea cheltuielilor de judecată, iar în acest sens, instanța de recurs consideră oportun de a reliefa prevederile art. 7 lit. e) din legea nr. 1545 din 25 februarie 1998 privind modul de reparare a prejudiciului cauzat prin acțiunile ilicite ale organelor de urmărire penală, ale procuraturii și ale instanțelor judecătorești, care statuează expres că în cazurile menționate la art.3, persoanei fizice sau juridice i se compensează sau i se restituie sumele plătite de ea pentru asistența juridică, iar potrivit art. 383 alin. (2) Cod contravenționat – victima, reprezentantul ei, martorul, specialistul, expertul, interpretul, traducătorul, apărătorul (avocatul) au dreptul la repararea prejudiciului și a cheltuielilor suportate în procesul contravențional în ordinea procedurii civile, cu excepția cazurilor când nu există divergențe asupra întinderii acestora.

Astfel, instanța de apel eronat a dispus încasarea din contul Inspectoratului de Poliție Cahul al IGP, în beneficiul lui Chiosa Igor, suma în mărime de 500 lei – cu titlu de cheltuieli de judecată suportate de către Chiosa Igor în cadrul procesului contravențional.

Or, la dosar sunt anexate probe care certifică faptul că Chiosa Igor, în cadrul procesului contravențional a suportat cheltuieli în sumă de 1000 lei (f.d. 62), astfel, suma respectivă urmează a fi percepută din contul Inspectoratului de Poliție Cahul al IGP în beneficiul lui Chiosa Igor.

Din considerentele sus-menționate și avînd în vedere faptul că circumstanțele pricinii au fost constatate pe deplin de către prima instanță și instanța de apel, însă normele de drept material și procedural au fost aplicate eronat, nefiind necesară verificarea suplimentară de dovezi, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție ajunge la concluzia de a respinge recursurile declarate de Ministerul Justiției al RM și Inspectoratul de Poliție Cahul al IGP și a admite recursul declarat de Chiosa Igor, a casa parțial decizia instanței de apel, cu pronunțarea în partea casată a unei noi hotărîri.

În conformitate cu art. 445, alin. (1), lit. b) CPC, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție,

DECIDE:

Se resping recursurile declarate de Ministerul Justiției al RM și Inspectoratul de Poliție Cahul al IGP.

Se admite recursul declarat de Chiosa Igor.

Se casează decizia Curții de Apel Cahul din 14 septembrie 2017 și hotărârea Judecătorei Cahul (sediul central) din 24 martie 2017, în cauza civilă intentată la cererea de chemare în judecată depusă de Chiosa Igor împotriva Ministerului Justiției al RM, Ministerul Finanțelor al RM și Inspectoratul de Poliție Cahul al IGP cu privire la restituirea amenzii, repararea prejudiciului moral și încasarea cheltuielilor de judecată, în partea restituirii amenzii și încasarea cheltuielilor de judecată după cum urmează:

Se admit pretențiile înaintate de Chiosa Igor împotriva Ministerului Justiției al RM, Ministerul Finanțelor al RM și Inspectoratul de Poliție Cahul al IGP cu privire la restituirea amenzii și încasarea cheltuielilor de judecată.

Se încasează din bugetul de stat al RM prin intermediul Ministerului Justiției în beneficiul lui Chiosa Igor suma de 2000 (două mii) lei, în contul restituirii amenzii contravenționale achitate la 16 septembrie 2015.

Se încasează din contul Inspectoratul de Poliție Cahul al IGP în beneficiul lui Chiosa Igor suma de 1000 (una mie) lei – cu titlu de cheltuieli pentru asistență juridică.

În rest, decizia Curții de Apel Cahul din 14 septembrie 2017 se menține.

Decizia este irevocabilă.

Președintele ședinței, judecător
judecători

Tatiana Vieru

Dumitru Visternicean

Luiza Gafton

Ion Druță

Iuliana Oprea